

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 203/2024-29

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duřu a sudcov Ladislava Duditřa (sudca spravodajca) a Rastislava Kařřáka v konaní podľa řl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sřařnosti sřařovateľa [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED], zastúpeného JUDr. Michalom Treřčákom ml., advokátom, Štúrova 17, Kořice, proti postupu Mestského súdu Kořice v konaní vedenom pod sp. zn. 7T/34/2010 takto

r o z h o d o l :

- Postupom Mestského súdu Kořice v konaní vedenom pod sp. zn. 7T/34/2010 **b o l o p o r u ř e n é** základné právo sřařovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov podľa řl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jeho právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa řl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
- Mestskému súdu Kořice **p r i k a z u j e**, aby v konaní sp. zn. 7T/34/2010 konal bez zbytočných priedňahov.
- Sřařovateľovi **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **4 000 eur**, ktoré **j e** Mestský súd Kořice **p o v i n n ý** zaplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Mestský súd Kořice **j e p o v i n n ý** nahradiť sřařovateľovi trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sřařovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
- Vo zvyšnej řasti ústavnej sřařnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sřařnosť sřařovateľa a skutkový stav veci

1. Sřařovateľ sa ústavnou sřařnosťou doručenou ústavnému súdu 9. apríla 2024 domáha vyslovenia poruřenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priedňahov podľa řl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a svojho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa řl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd

(ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7T/34/2010. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prieťahov. Zároveň žiada o priznanie finančného zadost'učinenia v sume 20 000 eur a náhradu trov konania. Uznesením ústavného súdu č. k. IV. ÚS 203/2024-17 z 24. apríla 2024 bola ústavná sťažnosť prijatá na ďalšie konanie v celom rozsahu.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že prokurátorka Okresnej prokuratúry Košice I podala 29. marca 2010 Okresnému súdu Košice I obžalobu na obvinené [REDAKOVANÉ], a [REDAKOVANÉ] (ďalej len „obžalované“), pre spáchanie obzvlášť závažného zločinu podvodu spáchaného sčasti samostatne a sčasti formou spolupáchateľstva podľa § 20 k § 221 ods. 1, 4 písm. a) Trestného zákona, ktorého sa dopustili na základe skutkového základu opísaného v obžalobe. Na okresnom súde (v súčasnosti mestskom súde) je trestné konanie vedené pod sp. zn. 7T/34/2010. V trestnom konaní si sťažovateľ ako poškodený uplatnil nárok na náhradu škody vo výške 297 003,63 eur a ako konateľ poškodenej spoločnosti IMM Košice, s. r. o., nárok na náhradu škody vo výške 697,07 eur.

3. Okresný súd v poradí prvým rozsudkom z 1. augusta 2013 obžalované spod obžaloby oslobodil. Rozsudok bol zrušený uznesením Krajského súdu v Košiciach z 23. júna 2014 a vec bola vrátená okresnému súdu, aby ju v potrebnom rozsahu znovu prejednal a rozhodol. Krajský súd v zrušujúcom uznesení vytkol okresnému súdu neúplnosť skutkových zistení, ako aj nevyrovnanie sa so všetkými okolnosťami významnými pre rozhodnutie. Súčasne vyslovil pochybnosti o správnosti skutkových zistení napadnutých výrokov.

4. Okresný súd v poradí druhým rozsudkom z 1. marca 2017 obžalované spod obžaloby opäť oslobodil, no aj tento rozsudok krajský súd uznesením z 5. decembra 2017 zrušil a vrátil vec okresnému súdu na opätovné prejednanie a rozhodnutie. Z odôvodnenia zrušujúceho uznesenia vyplýva, že okresný súd rozhodoval v nezákonnom zložení.

5. Tretím rozsudkom okresného súdu z 27. mája 2020 boli obžalované spod obžaloby opäť oslobodené. Aj toto rozhodnutie bolo zrušené uznesením krajského súdu z 27. októbra 2020, v ktorom krajský súd vytkol závery okresného súdu, ktoré označil za nejasné, nepresné, nepresvedčivé, neúplné a predčasné.

6. V poradí štvrtým rozsudkom okresného súdu zo 14. marca 2023 boli obžalované napokon uznané za vinné, no z dôvodov nedostatkov pri hodnotení dôkazov a neúplného odôvodnenia bolo aj toto rozhodnutie zrušené uznesením krajského súdu z 26. októbra 2023. Krajský súd v zrušujúcom uznesení zároveň poukázal na neprimeranú dĺžku trestného konania a na obsah čl. 48 ods. 2 ústavy. V napadnutom konaní mestského súdu tak nebolo do dňa podania ústavnej sťažnosti meritórne rozhodnuté.

II.

Argumentácia sťažovateľa

7. Sťažovateľ v ústavnej sťažnosti poukázal na celkovú dĺžku napadnutého konania. V poslednom z rozsudkov okresného súdu došlo podľa názoru sťažovateľa vzhľadom na už extrémnu dobu trvania tohto súdneho konania k takým závažným a zároveň banálnym procesným pochybeniam, že toto konanie je neprípustné a zároveň zasahujúce do označených práv sťažovateľa. Od podania obžaloby dosiaľ uplynulo 14 rokov a vo veci ešte stále nebolo právoplatne rozhodnuté, čo má

za následok, že sa sťažovateľ nachádza v stave právnej neistoty, čím mu došlo k odopretiu ochrany, ktorú mu garantuje čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Sťažovateľ je toho názoru, že aj napriek tomu, že predmetom konania je skupinová trestná činnosť s dvomi obžalovanými, nejde o tak právne ani skutkovo zložitú vec, ktorá by odôvodňovala aktuálnu dĺžku konania, čomu nasvedčuje aj fakt, že okresný súd už vo veci vydal štyri meritórne rozhodnutia. Podľa sťažovateľa v trestnom konaní nemožno zistiť také skutočnosti, ktoré by nasvedčovali vzniku zbytočných prietáhov zapríčinených správaním sťažovateľa.

9. Poukazujúc na celkovú dĺžku trestného konania, sťažovateľ uviedol, že počas 14 rokov bol postup okresného súdu neefektívny, pričom celková dĺžka trestného konania je zapríčinená v kontexte zrušujúcich uznesení krajského súdu práve neefektívnou a nesústredenou činnosťou okresného súdu, ako aj jeho procesnými pochybeniami, v ktorých dôsledku boli už štyri jeho rozsudky krajským súdom zrušené.

III.

Vyjadrenie mestského súdu a replika sťažovateľa

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

10. Podpredseda mestského súdu vo svojom vyjadrení v podstatnom uviedol, že vzhľadom na doterajšie konanie pred mestským súdom, najmä pokiaľ ide o počet nariadených a uskutočnených hlavných pojednávaní, počet rozhodnutí prvostupňového súdu, odvolacieho súdu a k nim sa vzťahujúcich opravných prostriedkov a ich odôvodnení, možno konštatovať, že predmetná trestná vec je prinajmenšom právne mimoriadne zložitá. Podpredseda mestského súdu poukázal na skutočnosť, že krajský súd všetky rozhodnutia okresného súdu zrušil a vrátil vec okresnému súdu na nové prejednanie a rozhodnutie, avšak bez toho, aby vo svojich rozhodnutiach zaujal jednoznačný právny názor.

11. Podľa názoru podpredsedu mestského súdu vydaním oslobodzujúcich rozsudkov mestský súd súčasne vo svojej podstate poskytol efektívnu a účinnú ochranu sťažovateľovi, keď nepochybne rozhodol v jeho prospech, a teda nijako nemohol spochybníť jeho právne istoty, ako je tvrdené v sťažnosti. V tomto kontexte je nepochopiteľné, prečo sa sťažovateľ práve v tejto fáze konania domáha ochrany svojich práv a prečo tak neurobil už v čase vydania oslobodzujúcich rozsudkov, najmä druhého v poradí, keď plynutím času podľa logiky sťažovateľa už malo dochádzať k porušovaniu jeho základných práv. Ústavná sťažnosť sťažovateľa tak vo svojej podstate smeruje predovšetkým proti povahe odsudzujúceho rozsudku a proti postupu krajského súdu, hoci to sťažovateľ explicitne neuvádza a v zásade ďalej ústavnú sťažnosť už odôvodňuje len osvedčeným a očakávateľne priechodným argumentom, a to neprimeranou celkovou dĺžkou konania, ktorú pritom okrem právnej zložitosti veci ovplyvnilo aj správanie účastníkov konania, a to najmä obžalovaných a ich právnych zástupcov.

12. Súčasťou vyjadrenia mestského súdu bolo aj písomné stanovisko zákonného sudcu, ktorý detailne zrekapituloval doterajší priebeh napadnutého konania chronologickým prehľadom úkonov mestského súdu a účastníkov konania. Zákonný sudca nesúhlasí s názorom sťažovateľa, že nejde o právne zložitú vec vzhľadom na rozsiahle znalecké konanie, ktoré bolo potrebné vykonať. V konaní nejestvujú žiadne subjektívne prietahy, keďže mnohé hlavné pojednávania sa

neuskutočnili z objektívnych dôvodov. Napadnuté konanie prebehlo kontinuálne, berúc do úvahy postup súdu, k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu práv s'ťažovateľa nedošlo.

III.2. Replika s'ťažovateľa:

13. Vzhľadom na obsah spisu a vyjadrenie mestského súdu ústavný súd nepovažoval za potrebné vyzývať s'ťažovateľa na zaujatie stanoviska k vyjadreniu mestského súdu a pristúpil k meritórnemu posúdeniu dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej s'ťažnosti

14. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie veci v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020).

15. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných s'ťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, resp. práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.

16. Priznanie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto právo objektívne realizovalo (m. m. II. ÚS 21/01, I. ÚS 251/05). Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník (strana sporu) obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

17. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre s'ťažovateľa.

18. Napadnuté trestné konanie patrí k štandardnej agende všeobecných súdov, no možno súhlasiť s názorom mestského súdu, že danému trestnému konaniu možno priznať určitú mieru zložitosti vzhľadom na potrebu vykonania rozsiahleho znaleckého dokazovania a množstvo svedeckých výpovedí, ktoré boli v doterajšom priebehu trestného konania vykonané. Ani táto okolnosť však nie je objektívne spôsobilá ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá predstavuje v súčasnosti od podania obžaloby už 14 rokov.

19. Pri hodnotení správania sťažovateľa ústavný súd, vychádzajúc z chronologického prehľadu procesných úkonov, konštatuje, že jeho procesná aktivita (najmä podávanie námietok zaujatosti proti jednotlivým členom senátu) sčasti prispela k celkovej dĺžke napadnutého konania. Podľa judikatúry ESLP sťažovateľovi nemôže byť vyčítané uplatnenie procesných prostriedkov, ktoré mu na ochranu jeho práv poskytuje vnútroštátny právny poriadok, avšak na druhej strane nemožno pričítať štátu zodpovednosť za prieťahy, ktoré v konaní vznikli v dôsledku nutnosti vysporiadať sa s takýmito návrhmi (k tomu pozri rozsudok ESLP č. 52859/99 z 25. 5. 2004 vo veci Dostál proti Českej republike, § 220).

20. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd hodnotil, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, bol postup konajúceho súdu. Z procesných úkonov mestského súdu v napadnutom konaní vyplýva, že aj keď sa v napadnutom konaní nenachádza súvislejšie obdobie nečinnosti mestského súdu, jeho postup nemožno označiť za celkom efektívny. V konaní bolo nariadených viac ako 30 termínov hlavných pojednávaní, z ktorých sa však viac ako polovica neuskutočnila kvôli neprítomnosti obžalovaných, ich obhajcu (súhlasom s konaním v neprítomnosti obžalovaných mestský súd disponoval až od roku 2014), ako aj práceneschopnosti predsedu senátu. Uvedené skutočnosti ústavný súd zoberal do úvahy pri svojom rozhodovaní.

21. Vo veci boli dosiaľ vydané štyri meritórne rozsudky, avšak všetky boli zrušené krajským súdom, ktorý poukázal na zásadné nedostatky v skutkových zisteniach mestského súdu majúce priamy dosah aj na samotnú povahu rozhodnutia, ako aj na nedostatočné odôvodnenia meritórnych rozhodnutí. Ústavný súd konštatuje, že celková dĺžka predmetného trestného konania výrazne presahuje dĺžku konania v porovnateľných veciach. Uvedená skutočnosť má priamy vplyv aj na dĺžku uložených trestov, keďže v zmysle posledného zrušujúceho rozhodnutia krajského súdu odôvodňuje aplikáciu § 39 ods. 1 Trestného zákona, a to uloženie trestu pod dolnú hranicu zákonom stanovenej trestnej sadzby s obmedzením uvedeným v § 39 ods. 3 Trestného zákona. Aj keď v konaní existovali objektívne prekážky, ktoré nemožno v plnom rozsahu pričítať na vrub mestskému súdu, a ústavný súd pri svojom rozhodovaní na ich existenciu prihliadal, tieto nie sú spôsobilé ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania, ktorá je nezlučiteľná s obsahom čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

22. Po dôkladnom rozbere procesných úkonov mestského súdu, prihliadajúc aj na zrušujúce uznesenia krajského súdu, ústavný súd konštatuje, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj jeho práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

23. Vzhľadom na skutočnosť, že v napadnutom konaní dosiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal mestskému súdu, aby v napadnutom konaní konal bez zbytočných prieťahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

V.

Priznanie primeraného finančného zadosťučinenia

24. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie

vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04, IV. ÚS 302/2020).

25. Sťažovateľ žiadal o priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vo výške 20 000 eur. Ústavný súd považoval v okolnostiach prejednávanej veci za primerané priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 4 000 eur, ktoré mu je mestský súd povinný zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (bod 3 výroku tohto nálezu). V prevyšujúcej časti požadovaného finančného zadosťučinenia návrhu sťažovateľa nevyhovel (bod 5 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

26. Ústavný súd priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 856,75 eur v súlade s vyhláškou Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to za 2 úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, písomné podanie ústavnej sťažnosti) vykonané v roku 2024 podľa § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky. Ústavný súd vychádzal zo základnej sadzby tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby za rok 2024 v sume 343,25 eur (1/4 výpočtového základu podľa § 11 ods. 3 vyhlášky), tiež zo sadzby za náhradu hotových výdavkov (režijný paušál) za každý úkon právnej služby za rok 2024 v sume 11,63 eur (podľa § 16 ods. 3 vyhlášky). Celková suma náhrady trov konania tak predstavuje sumu 856,75 eur vrátane dane z pridanej hodnoty, keďže právny zástupca sťažovateľa je jej platcom. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľa rozhodol tak, ako to je uvedené v bode 4 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľa (§ 62 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 28. mája 2024

Libor Duľa
predseda senátu